

Kortelė:

940518_RegNr_I-993-764/2014

<http://www.infolex.lt/tp/940518>

Administracinė byla Nr. I-993-764/2014

Proceso Nr. 3-61-3-03259-2013-8

Procesinio sprendimo kategorija 21; 74

(S)

VILNIAUS APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2014 m. vasario 11 d.

Vilnius

Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš kolegijos pirmininkės ir pranešėjos Egidijos Puzinskaitės, teisėjų Henriko Sadausko ir Nijolės Žalnieriūnienės, dalyvaujant pareiškėjui S. W., vertėjaujant Agnei Baradinskaitei, viešame teismo posėdyje išnagrinėjusi administracinę bylą pagal pareiškėjo S. W. (S. W.) skundą atsakovui Lukiškių tardymo izoliatoriui-kalėjimui, trečiajam suinteresuotam asmeniui Kalėjimų departamentui prie TM dėl sprendimų panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus

nustatė:

Pareiškėjas S. W. pateikė teismui skundą (b. l. 28–30, 37–38), kuriame prašė panaikinti Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo (toliau – Lukiškių TI-K) direktoriaus 2013-06-10 sprendimą Nr. 96-723 ir Kalėjimų departamento prie TM (toliau – Departamentas) direktoriaus 2013-06-23 sprendimą Nr. 2S-3179, įpareigoti Lukiškių tardymo izoliatorių-kalėjimą į pareiškėjo pateiktus skundus atsakyti gimtąja kalba.

Pagrįsdamas savo reikalavimus pareiškėjas nurodė, kad jis, kaip laisvės atėmimo bausmę atliekantis asmuo, turi teisę į pateiktus skundus atsakymus gauti gimtąja kalba arba ta kalba, kurią supranta. Lukiškių TI-K atsisakė atsakymus į pareiškėjo skundą teikti jo gimtąja kalba ir nurodė, kad dėl vertėjo paslaugų pareiškėjas turi teisę kreiptis į Norvegijos ambasadą arba už vertėjo paslaugas susimokėti savo lėšomis. Norvegijos ambasada nėra šios bylos šalis, o pats susimokėti už vertėjo paslaugas pareiškėjas negali, nes Vilniaus apygardos teismo 2013-06-21 nutartimi jam yra uždrausta disponuoti turimu turtu.

Teismo posėdyje pareiškėjas palaikė skunde išdėstytus argumentus ir prašė jų tenkinti.

Atsakovas Lukiškių tardymo izoliatorius-kalėjimas atsiliepime į pareiškėjo skundą (b. l. 43–44) prašė jį atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime nurodė, kad pareiškėjo pateiktą 2013-05-16 prašymą Lukiškių TI-K išnagrinėjo vadovaudamasis Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 17 str. 4 d. nuostatomis, nustatančiomis, kad informacija teikiama lietuvių kalba. Galiojantys baudmių vykdymo sistemos teisės aktai, nenustato Lukiškių TI-K pareigos, užtikrinti asmenims teisę nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis. Esant poreikiui, suimtieji turi teisę savo lėšomis naudotis vertėjo paslaugomis arba kreiptis į savo šalies ambasadą dėl teisės pasinaudoti vertėjo paslaugomis. Ginčijamas Lukiškių TI-K sprendimas yra teisėtas ir pagrįstas, todėl jo naikinti nėra teisinio pagrindo.

Trečiasis suinteresuotas asmuo Kalėjimų departamentas prie Teisingumo ministerijos atsiliepime į pareiškėjo skundą (b. l. 48–49) prašė jį atmesti kaip nepagrįstą.

Departamento nuomone, Lukiškių TI-K, atsakydamas į pareiškėjo skundus lietuvių kalba, pareiškėjo teisių nepažeidė, nes vadovavosi galiojančiomis teisės aktų nuostatomis. Viešojo administravimo įstatymo 32 str. 1 d. nustatyta, kad administracinė procedūra vyksta valstybine lietuvių kalba. Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintose Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklėse nustatyta, kad į asmenų prašymus atsakoma lietuvių kalba (39 p.). Pagal Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 17 str. 4 d., informacija asmenims yra teikiama lietuvių kalba. Pareiškėjo teisinį statusą reglamentuoja Suėmimo vykdymo įstatymas, pagal kurio 13 str., suimtajam lietuvių kalba, jo gimtąja kalba arba ta kalba, kurią suimtas suprantą, turi būti pateikiama tik informacija apie jo laikymo tardymo izoliatoriuje tvarką ir sąlygas, teises, pareigas ir taikomus draudimus. Ši pareiškėjo teisė Lukiškių TI-K buvo realizuota ir dėl to jis ginčo nekelia. Departamentas pareiškėjo skundą išnagrinėjo objektyviai ir vadovaudamasis galiojančiomis teisės aktų nuostatomis, į skundą atsakė laiku ir tinkamai, todėl nėra pagrindo naikinti Departamento direktoriaus 2013-06-23 sprendimą Nr. 2S-3179.

Skundas tenkintinas iš dalies.

Byloje ginčas yra keliamas dėl atsakovo Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo ir trečiojo suinteresuoto asmens Kalėjimų departamento prie TM sprendimų teisėtumo ir pagrįstumo.

Nustatyta, kad pareiškėjas S. W. Lukiškių TI-K direktoriui 2013-05-16 pateikė prašymą išversti į Norvegų kalbą jam adresuotus Lukiškių TI-K 2013-05-13 sprendimą Nr. 96-560 ir 2013-05-07 sprendimą Nr. 96-527 (b. l. 46).

Išnagrinėjęs pareiškėjo 2013-05-16 prašymą, Lukiškių TI-K direktorius 2013-06-10 sprendimu Nr. 96-72 nurodė, kad galiojantys teisės aktai nenustato tardymo izoliatoriaus administracijai pareigos užtikrinti teisės nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis, todėl, vadovaujantis Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 7 str. 4 d., informacija pareiškėjui teikiama lietuvių kalba. Norėdamas naudotis vertėjo paslaugomis, pareiškėjas turėtų savo lėšomis kreiptis į vertimų biurą ar dėl teisės pasinaudoti vertėjo paslaugomis kreiptis į Norvegijos ambasadą (b. l. 45).

Nesutikdamas su priimtu Lukiškių TI-K direktoriaus sprendimu, pareiškėjas norvegų kalba pateikė skundą Departamento direktoriui (b. l. 51–52), kuris 2013-07-23 sprendimu Nr. 2S-3179 skundą tenkinti atsisakė ir nurodė, kad vadovaudamasis Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintų Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių (toliau – Taisyklės) 39 p. ir Viešojo administravimo įstatymo 32 str. 1 d., Lukiškių TI-K pagrįstai į pareiškėjo skundus atsakė lietuvių kalba ir teisės aktų reikalavimų nepažeidė (b. l. 57).

Pareiškėjas nesutinka su Lukiškių TI-K direktoriaus ir Departamento direktoriaus sprendimais, todėl prašo juos panaikinti ir įpareigoti Lukiškių TI-K į pareiškėjo pateiktus skundus atsakyti gimtąja kalba ar kalba, kurią jis supranta.

Teismų informacinės sistemos LITEKO duomenys tvirtina, kad Lukiškių TI-K pareiškėjas yra laikomas vykdant baudžiamojoje byloje jam paskirtą kardomąją priemonę – suėmimą (Vilniaus apygardos teismo baudžiamoji byla Nr. 1–118-303/2013).

Suėmimą vykdančias įstaigas, suėmimo vykdymo tvarką ir sąlygas, asmenų, laikomų suėmimą vykdančiose įstaigose, teisinę padėtį, jų teises ir pareigas reglamentuoja Suėmimo vykdymo įstatymas. Pagal Suėmimo vykdymo įstatymo 13 str. 1 d., suimtieji turi teisę gauti rašytinę informaciją apie jų laikymo tardymo izoliatoriuose tvarką ir sąlygas, teises, pareigas ir jiems taikomus draudimus. Šią informaciją tardymo izoliatoriaus administracija pateikia lietuvių kalba arba suimtojo gimtąja kalba, arba ta kalba, kurią suimtas supranta. Tardymo izoliatorių pareigūnų veiksmai ir sprendimai skundžiami Bausmių vykdymo kodekso 183 str. nustatyta tvarka (Suėmimo vykdymo įstatymo 49 str. 1 d.). Bausmių vykdymo kodekso 183 str. reglamentuojama bausmės atliekančių asmenų skundų padavimo tvarka, terminai ir pateiktų skundų išnagrinėjimo terminai, taip pat teisė kreiptis į teismą.

Nei Suėmimo vykdymo įstatyme, nei Bausmių vykdymo kodekse nėra reglamentuojama suimtųjų ar nuteistųjų skundų nagrinėjimo procedūra.

Lukiškių TI-K direktoriaus 2011-08-11 įsakymu Nr. 1-99 patvirtintame Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo darbo reglamente nustatyta, kad, nagrinėjant suimtųjų pasiūlymus, prašymus (pareiškimus), peticijas ir skundus, Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nuostatos taikomos tiek, kiek to nereglamentuoja Bausmių vykdymo kodeksas (78 p.). Skundai ir pranešimai nagrinėjami vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymu ir Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintomis Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklėmis (76 punktą).

Viešojo administravimo įstatymo 14 str. 3 d. nustatyta, kad asmenų skundai ir pranešimai dėl viešojo administravimo subjekto veiksmų, neveikimo ar administracinių sprendimų nagrinėjami Viešojo administravimo įstatymo trečiajame skirsnyje nustatyta tvarka. Viešojo administravimo įstatymo 32 str. 1 d. nustatyta, kad administracinės procedūros kalba – valstybinė lietuvių kalba. Kai asmuo, dėl kurio yra pradėta administracinė procedūra, ar kiti suinteresuoti asmenys nemoka ar nesupranta lietuvių kalbos arba dėl sensorinio ar kalbos sutrikimo negali suprantamai reikšti savo minčių, administracinėje procedūroje turi dalyvauti vertėjas (32 str. 2 d.). Vertėją pakviečia administracinę procedūrą pradėjęs viešojo administravimo subjektas arba asmuo, dėl kurio pradėta administracinė procedūra, savo iniciatyva (32 str. 3 d.).

Atsakovas teigia, kad Viešojo administravimo įstatymo 32 str. 1 d. ir Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 17 str. 4 d. nuostatos tvirtina, jog, atsakydamas į pareiškėjo, nesuprantančio lietuvių kalbos, skundus valstybine kalba, Lukiškių TI-K elgėsi teisėtai. Teismas pažymi, kad, nors nei viename iš anksčiau aptartų teisės aktų tiesiogiai nėra įtvirtina, kad į lietuvių kalbos nesuprantančių suimtųjų skundus turėtų būti atsakoma jų gimtąja kalba arba ta kalba, kurią jie supranta, ypatingas šių asmenų teisinis statusas, taip pat valstybės prisiimti įsipareigojimai garantuoti, kad kiekvienas asmuo turėtų galimybę ginti galimai pažeistas teises, suponuoja išvadą, kad tardymo izoliatorius turėtų užtikrinti galimybę suimtajam suprasti jo atžvilgiu priimto sprendimo motyvus, esmę, suvokti šiuo sprendimu jam sukuriamas teises bei pareigas. Šias savo išvadas teismas grindžia sisteminiu Suėmimo vykdymo įstatymo 13 str. ir 49 str. ir Bausmių vykdymo kodekso 183 str. nuostatų aiškinimu. Kaip nurodyta anksčiau, pagal Suėmimo vykdymo įstatymo 13 str. 1 d., suimtajam raštu, lietuvių kalba arba suimtojo gimtąja kalba, arba ta kalba, kurią suimtas supranta, turi būti pateikiama informacija apie laikymo tardymo izoliatoriuose tvarką ir sąlygas, teises, pareigas ir taikomus draudimus. Pasinaudodamas

Suėmimo vykdymo įstatymo 49 str. ir Bausmių vykdymo kodekso 183 str. nustatyta teise skūsti tardymo izoliatorių pareigūnų veiksmus ir sprendimus, suimtasīs inicijuoja administracinę procedūrą susijusią su paskirtos kardomosios priemonės vykdymo sąlygomis ir tvarka, galimu jo teisių ir teisėtų interesų pažeidimu, netinkamu tardymo izoliatoriaus pareigūnų funkcijų vykdymu ar neveikimu ir t. t. Išnagrinėjęs pateiktą skundą, tardymo izoliatoriaus direktorius turi įvertinti jo pagrįstumą ir konstatuoti, ar nėra pažeistos asmens laikymo tardymo izoliatoriuje tvarka ir sąlygos, teisės, pareigos, ar asmuo laikosi jam taikomų draudimų. Vadinasi, atsakymas į suimtojo skundą turi būti pateikiamas taip, kaip nustatyta Suėmimo vykdymo įstatymo 13 str. 1 d., t. y. suimtojo gimtąja kalba, arba ta kalba, kurią suimtasīs supranta. Šiuos teismo argumentus patvirtina ir Viešojo administravimo įstatymo 32 str. 2 d. nuostatos, pagal kurias asmenims nesuprantant lietuvių kalbos administracinėje procedūroje turi dalyvauti vertėjas.

Kita vertus, teismas pažymi, kad nurodytas aiškinimas savaime nereiškia, kad tardymo izoliatorius privalo pateikti priimto sprendimo vertimą į suimtojo gimtąją kalbą arba kitą kalbą, kurią jis supranta. Teismas pažymi, kad Suėmimo vykdymo įstatymo 13 str. 1 d. ir Viešojo administravimo įstatymo 32 str. 2 d. nuostatos bus įgyvendinamos tinkamai, priimtą sprendimą suimtajam į jo gimtąją kalbą ar tą kalbą, kurią jis supranta, išvertus žodžiu ir apie tai pažymint pačiame sprendime.

Ginčijame sprendime Lukiškių TI-K direktorius nurodė, kad pareiškėjas turi teisę savo lėšomis naudotis vertėjo paslaugomis arba kreiptis į Norvegijos ambasadą dėl teisės pasinaudoti vertėjo paslaugomis. Teismas atkreipia dėmesį, kad kreipdamasis į Lukiškių TI-K direktorių pareiškėjas neprašė išversti jo turimų dokumentų, nesusijusių su laikymu Lukiškių TI-K, tačiau prašė užtikrinti, jam būtų pateikti anksčiau Lukiškių TI-K direktoriaus priimtų sprendimų vertimai. Kaip minėta anksčiau, išnagrinėjęs suimtųjų skundus, tardymo izoliatorius kalėjimas, turi užtikrinti, kad suimtajam būtų žinomas administracinės procedūros rezultatas, nes tai turi įtakos jo teisių ir pareigų apimčiai.

Įvertinęs tai, kas išdėstyta, teismas konstatuoja, kad Lukiškių TI-K netinkamai aiškino ir taikė teisės aktus, todėl atsisakydamas pateikti savo priimtų 2013-05-03 sprendimo Nr. 96-560 ir 2013-05-08 sprendimo Nr. 96-527 vertimus (raštu ar žodžiu) priėmė neteisėtą sprendimą, kuris turi būti naikinamas. Atsižvelgiant į tai naikintinas ir Departamento 2013-07-23 sprendimas Nr. 2S-3176, kuris priimtas privaloma ikiteismine tvarka išnagrinęjus pareiškėjo skundą.

Pareiškėjas taip pat prašo įpareigoti Lukiškių tardymo izoliatorių-kalėjimą į pareiškėjo pateiktus skundus atsakyti gimtąja kalba. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta anksčiau, teismas konstatuoja, kad toks pareiškėjo reikalavimas netenkinamas, nes kaip minėta, Lukiškių TI-K pareiga raštu išversti pagal pareiškėjo skundą priimtą sprendimą nenustatyta. Užtikrindamas pareiškėjo teisę žinoti jo atžvilgiu priimto sprendimo turinį, Lukiškių TI-K gali pasirinkti vieną iš elgesio variantų, t. y. priimto sprendimo vertimą pateikti raštu arba žodžiu. Atsižvelgiant į tai, Lukiškių TI-K įpareigotinas atsakymus į skundus pareiškėjui S. W. pateikti (raštu arba žodžiu) jo gimtąja kalba arba ta kalba, kurią pareiškėjas supranta.

Vadovaudamasi Administracinių bylų teisenos įstatymo 85–87 str., 88 str. 2 ir 4 p., 127 str., 129 str. teisėjų kolegija

nusprendžia:

Pareiškėjo S. W. skundą tenkinti iš dalies.

Panaikinti Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo direktoriaus 2013-06-10 sprendimą Nr. 96-723 ir Kalėjimų departamento prie TM direktoriaus 2013-06-23 sprendimą Nr. 2S-3179.

Įpareigoti Lukiškių tardymo izoliatorių-kalėjimą atsakymus į skundus pareiškėjui S. W. pateikti (raštu arba žodžiu) jo gimtąja kalba arba ta kalba, kurią pareiškėjas supranta.

Sprendimas per 14 dienų nuo paskelbimo apeliacine tvarka gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, paduodant apeliacinį skundą tiesiogiai Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui arba per Vilniaus apygardos administracinį teismą.

Kolegijos pirmininkė ir pranešėja Egidija Puzinskaitė

Teisėjai Henrikas Sadauskas

Nijolė Žalnieriūnienė